

Marek Gumkowski

"Cztery dyskusje Karola Irzykowskiego. Prolegomena",
Tomasz Burek [w:] "Po obu stronach granicy", pod red. B. Galstera i K. Sierockiej, Wrocław 1972 : [recenzja]

Biuletyn Polonistyczny 15/46, 238

1972

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

(II) BUREK Tomasz: Cztery dyskusje Karola Irzykowskiego. Prolegomena. W: Problemy literatury polskiej lat 1890-1939. Seria 1 pod red. H.Kirchner i Z.Żabickiego przy współudziale M.R.Pragłowskiej. Wrocław 1972, IBL PAN, s. 129-182.

Analiza trzech wielkich batalii literackich stoczonych przez Irzykowskiego w okresie międzywojennym: z S.I. Witkiewiczem, z młodym pokoleniem twórców, z Boyem oraz - nigdy w pełni nie zrealizowanej, lecz jednocześnie nigdy nie zakończonej - dyskusji z Brzozowskim. Irzykowski - szukający w literaturze odkryć psychologicznych, mikrosocjologicznych (co było przyczyną jego starcia z Brzozowskim) - widział historię polskiej literatury postmodernistycznej jako szereg nie wykorzystanych szans i zerwanych wątków. Stąd jego pesymizm w ocenie sytuacji współczesnej mu kultury.

BP/46/121

M.G.

(II) PROKOP Jan: Prymitywizm w kręgu Czartaka. W: Problemy literatury polskiej lat 1890-1939. Seria 1 pod red. H.Kirchner i Z.Żabickiego przy współudziale M.R.Pragłowskiej. Wrocław 1972. IBL PAN, s. 395-414.

Omówienie programu Czartaka - ilustrowane analizami utworów członków tej grupy. Szkic niezwykle konkretny, w skrótowej formie przedstawia obszerny materiał rzeczowy i interpretacyjny. Autora interesują szczególnie założenia światopoglądowe grupy i ich uwarunkowania historyczne; problem swobodnego kształtowania natury, koncepcja modelu społecznego, stosunku do cywilizacji; koncepcja bytu - w opozycji do innych programów artystycznych epoki, futuryzmu, Zwrotnicy, Skamandra; stosunek czartakowców do sztuki i języka. W zakończeniu - uwagi o postawie członków grupy wobec prymitywu i o funkcjach wprowadzonego przez nich do sztuki ideału ewangelicznego.

BP/46/122

A.K.